

נמעי קדם אוצר מגילות יוחסין

בי"ה

שער בית לוריא

רבי שלמה לוריא מלובלין - המהרש"ל ואבותיו

- א. רבי שלמה לוריא - אב"ד ור"מ דק"ק לובלין - המהרש"ל¹.
- ב. בן רבי יחיאל לוריא - אב"ד דק"ק סלוצק.
- ג. בן רבי אברהם לוריא מלובב.
- ד. בן רבי יחיאל לוריא - אב"ד דק"ק בריסק².
- ה. בן רבי אהרן לוריא - אב"ד דק"ק היילברון³.
- ו. בן רבי נתנאל לוריא⁴.
- ז. בן רבי יהודה/יחיאל לוריא - אב"ד ור"מ דק"ק ערפורט⁵.
- ח. בן⁶ רבי שמשון לוריא - ר"מ בק"ק ערפורט⁷.

[1] שימש תחילה ברבנות בסלוצק על מקום אביו. לאחר מכן, שימש כרב ואב"ד באוסטראה. בסוף ימיו, בשנת ה'שי"ג, מונה לאב"ד ור"מ בעיר בלובלין. נפטר ביום י"ב בכסלו שנת ה'של"ד, ומנו"כ בלובלין. אחת מנשותיו, היה שמה מ' ליבקא ע"ה. [דבר זה, שהיו לו שני זיווגים, מקורו מדבריו שלו עצמו בספרו "ים של שלמה" למסכת יבמות (פ"ו ל"ח), כאשר הוא מוסר שם דברים אודות "אשתו הראשונה"].

[2] במגילת ר"א משידלובצה - הנזכר להלן בהערה בשלהי הפרק דגן - טעה הכותב, וסבר שרבי יחיאל דגן - הוא אביו של המהרש"ל, ודילג על שתי הדורות הבאים.

[3] זוגותו, הרבנית הצדקנית והמלומדת מ' מרים ע"ה. מסופר עליה [בעדותו של בעל ספר המקנה דלהלן], שמסרה שיעורים בישיבה לפני בחורים מופלגים, במשך כמה שנים, בהיותה יושבת באהל, וכאשר וילון לפניו.

[4] במגילת ר"א משידלובצה, הוא מכונה "החבר מאנטיכיי", ומצויין שם שהוא היה "גדול ורב באנטיכיי".

[5] במגילת רבי יוזלמן בעל ספר המקנה - הנזכר להלן, נקרא שמו: רבי יהודה, [ראה בהקדמת המו"ל לספר "משיבת נפש" של רבי יוחנן ב"ר אהרן לוריא]. אולם בגירסת אחורי השער של שו"ת מהרש"ל [דלהלן - מהדורת פיורדא תקכ"ח], וכך גם במגילת ר"א משידלובצה, שמו: רבי יחיאל. [ויש לציין את השיבוש במגילת ר"א משידלובצה, שהוא כותב עליו: רבי יחיאל לוריא - מח"ס על "אל תקרי" שבש"ס - והוא הקדוש אב"ד דק"ק נעמירוב. וברור שעירבב כאן בין שתי דמויות נפרדות].

[6] יש שהבינו ממגילת ר"א משידלובצה, שהוא מכניס כאן דור נוסף: רבי יחיאל הנ"ל, בן רבי שלמה שפירא, בן רבי שמשון דלהלן. אולם למעשה לא ברור מהמגילה אם חוליה זו שייכת לכאן, ולא בטוח כלל שהכותב נתכוון לומר שר' שלמה ב"ר שמשון זה הוא אביו של ר' יחיאל, ויותר משמע שם בדברי כותב המגילה, שר' שלמה הוא אחיו של רבי יחיאל - וששניהם המה בניו של רבי

נמעי קדם אוצר מגילות יוחסין

אבות משפחת לוריא הנ"ל, היו מבני בניו⁸ של

ט. רבי יוחנן הסנדלר⁹.

רבי אהרן לוריא הנ"ל, חתן

י. רבי שלמה שפירא/שפירא - אב"ד דק"ק היילברון¹⁰.

רבי שלמה שפירא מהיילברון הנ"ל, מצאצאי¹¹

יא. ר'בן של ישרא - רבינו שלמה יצחקי - רש"י הקדוש¹².

שמשון, וכפי שכתבו המהרש"ל ובני משפחתו בעדותם שנדפס בשו"ת מהרש"ל דפוס פיורדא הנ"ל, וכפי שכתבנו כאן למעלה.

[7] לדברי הכותב במגילת ר"א משידלובצה, הוא הרופא שריפא את אואקמירוס מלך צרפת, ובגמולו נתן לו בית בעיר אורליינס, סמוך לנהר הנקרא בשם "לוארא", ומזה נגזר שם המשפחה הרוממה - "לוריא".

[8] על פי עדותו של רבי יוזלמן מוורמייזא בעל ספר המקנה, שקיבל מקרוב משפחתו - רבי משה אנוש מוורמייזא, ששמע בעצמו מפי זקינו רבי יוחנן ב"ר אהרן לוריא בעל משיבת נפש. עדותו נדפסה לראשונה אחורי השער של שו"ת מהרש"ל מהדורת פיורדא שנת תקכ"ח, ולאחר מכן - במהדורת לבוב תרכ"ג, הכניס המהדיר ר"י כ"ץ מלונדון את קטעי העדות הללו אל תוך הספר, והוסיף אותם כהערה לסימן כ"ט. [ומכאן נשתבשו רבים וטובים לציין את יחוסו של המהרש"ל כאילו שהם נכתבו על ידי המהרש"ל עצמו בתשובותיו בסימן כ"ט...].

[9] הוא התנא האלקי הטמון במירון, תלמידו המובהק של התנא האלקי רבי עקיבא, ואף נסמך על ידו בקטנותו, וחי ופעל בדור השלישי של התנאים אחר החורבן, עד להסתלקותו בסביבות שנת ג' אלפים תת"ק.

[10] כיום כבר יודעים אנו בוודאות, שאין כל יסוד ואין כל מקור להשערותיו של החכם ר' יוסף כ"ץ מלבוב-לונדון, שר' שלמה שפירא היה בנו של רבי שמואל שפירא, ושר' שמואל היה חתנו של רבי מתתיהו טריוויש, אשר יחוסו עולה למעלה עד הריב"ן חתן רש"י.

[11] בספר "גדולת שאול" מביא את עדותו של ר"א ריסער דלהלן, על מסורת מפי חותנו בשם כתב יוחסין של רבי שלמה רופא מלובלין, שהיחוס עובר דרך הריב"ן נכד רש"י. והנה, מלבד השיבוש שבמסורת זו, שהרי הריב"ן היה חתנו של רש"י ולא נכדו, הרי שכבר ידוע חוסר מהימנותו של מקור זה - וכפי שהרחבנו להלן. והנה, בעל ה"אבות עטרה לבנים" לא זו בלבד שהוא קיבל את דברי ה"גדולת שאול", עוד הוסיף נופך משלו - ללא כל מקור - שהיחוס עובר דרך רבינו יהודה בן רבינו יום טוב מפולייזא מבעלי התוספות בן בנו של הריב"ן...

[12] אך למותר הוא להרחיב בתולדותיו של רבו של ישראל המפורסם בהערצת קודש בקרב בית ישראל, בשמו: רש"י הקדוש. סיפור תולדותיו פרושה היא וערוכה בספרות עניפה, ומצויה לעין כל המתעניין בכך. בכל זאת נציין בקצרה פרטים מספר מתולדותיו.

נולד בשנת ד"א ת"ת. למד אצל רבינו יעקב בר יקר, שרש"י מכנהו "מורי הזקן", ועוד מגדולי דורם. למד תורה מתוך הדחק, כעדותו: "וחסר לחם ועדי ולבוש, וריחיים בצווארי, שמשתי לפני

נמעי קדם אוצר מגילות יוחסין

יב. בן רבי יצחק¹³.

יג. בן רבי שלמה¹⁴.

רבי יצחק - אבי רש"י הקדוש - הנ"ל, חתן

יד. רבי יצחק החסיד¹⁵.

טו. בן רבי אבון הגדול ממגנצא.

טז. מבית דוד המלך ע"ה.

רבי אבון ממגנצא הנ"ל, נכד

יז. רבי יוסף הזקן.

רבתיי. "לא קם כמוהו מורה דרך ומאיר נתיבות ים התלמוד, בפירושו בלשון צחה וקצרה, ואלמלא הוא נשתכח תורה מישראל", [לשון רבי מנחם בן זרח בהקדמת צדה לדרך]. "אביהם ורבים של ישראל היה רש"י, הוא המגלה לנו כל סתום, ובלעדיו הגמרא כספר חתום", [לשון שו"ת רבינו בצלאל אשכנזי סימן כ"ח]. הרא"ש כתב ב"ארחות חיים" שלו: "ופירוש רש"י זכרוננו לברכה תדקדק בו כאשר תוכל ...". וכתב השל"ה הקדוש, "בכל דיבור ודיבור של רש"י, יש בו נסתרים ענינים מופלאים, כי חיבר חיבור שלו ברוח הקודש, צאו וראו ברש"י על התורה שהקורא סובר שהוא קל, ראו במזרחי ובכל מפרשי דבריו ותמצאו נפלאות, ורש"י על הגמרא גם כן הוא, כולם מרועה אחד ניתנו".

"ושמעתי מפה קדוש רבי מופלג שקיבל מרבו, דרש"י התענה תרי"ג תעניות קודם שכתב פירוש התורה, והיה אומר רבינו תם נכדו, מה שפירש אדוני זקני הש"ס - אף אני אעשה זאת, אבל פירוש המקרא לית בחילי, כי לא אוכל עשוהו", [מרן החיד"א זי"ע]. נולדו לו בנות בלבד, ומחתניו - צאצאיו בעלי התוספות, ובראשם: הרשב"ם, הריב"ם, רבינו תם, ועוד.

מלבד פירושו המפורסמים על התורה, נז"ך, ועל הש"ס, נכתב מפיו על ידי תלמידיו, ספרי: הפרדס, האורה, ועוד. מאות ספרים נכתבו לבאר פירושו שעל התורה ועל הש"ס. הרה"ק בעל ה"דברי יצחק" מסוואליווע זי"ע כותב בשם הרה"ק הי"שר שלום" מבעלזא זי"ע, שהמסיים בכל שבוע את הפרשה עם פירוש רש"י, מובטח לו שבעלמא דקשוט יהיה על כל פנים במתיבתא דרש"י. נפטר ביום כ"ט בתמוז שנת ד"א תתס"ה, בעת שכתב את התיבה "טהור", בפירושו למסכת סוכה דף י"ט ע"א.

13] ב"סדר הדורות" הביא אגדה, כי לאביו של רש"י, היתה לו מרגלית יפה ששווה היתה הון עתק, ובני עירו רצו לקנותו לבית תיפלתם בהון רב, והביאו את ר' יצחק בערמה על ספינה בתוך הים, להכריחו לתת להם המרגלית, ובראותו שהוא מוכרח לתת להם, השליך המרגלית לים, ובת קול נשמע בבית מדרשו "הנה לך בן מאיר כל ישראל".

14] כן כתב ב"סדר הדורות" בשם ספר ישן בכתב יד. וראה גם ב"שלשלת הקבלה", ועוד.

15] אביו של רבי שמעון הגדול ממגנצא שהיה אחי אמו של רש"י - כדברי רש"י בחיבוריו. אלא שלאחרונה מצאנו מי שהעלה תמיהות וספיקות בדבר, ולדבריהם, לא ברור אם רש"י מתכוון אכן לרבי שמעון זה כאשר הוא מזכיר את רבי שמעון אחי אמו, ולא ברור אל מי בדיוק הכוונה, ולכן יש מקום לברר עוד יחוס זה בס"ד.

נמעי קדם אוצר מגילות יוחסין

יח. בן רבי שמעון ממדינת מנש - מחבר הפיוט "אתה הנחלת".

רשיי הקדוש הנ"ל, מצאצאי¹⁶

יט. רבי יוחנן הסנדלר - הנ"ל.

רבי יחיאל לוריא מפלוצק הנ"ל, חתן

כ. רבי יצחק קלויבער מפוזנא¹⁷.

המהרש"ל הנ"ל, באחד מזיווגיו - חתן

כא. רבי קלונימוס קלמן ירושלמי¹⁸.

תוספת יוחסין¹⁹ - א'. רבי שמשון מערפורט - ראש משפחת לוריא - הנ"ל, הוא בנו של

[16] על פי עדותו של בעל "סדר הדורות" בספרו, בשם מגילת יוחסין משפחתית. עדותו קיבלה משנה תוקף שנים רבות לאחר פטירתו בסביבות שנת ה'תק"ז. תחילה, בשנת תקכ"ח, כאשר נתפרסמה לראשונה עדותו של רבי יוזלמן הנ"ל בשו"ת המהרש"ל. ולאחר מכן, בשנת תר"מ, כאשר נדפסה לראשונה מגילת היוחסין של העתקת ר"א משידלובצה, וכנזכר להלן.

[17] הגאון המפורסם רבי יצחק קלויבער מפוזנא, שהיה תלמידו של הגאון רבי דניאל תלמידו של הגאון בעל ה"תרומת הדשן". ר' יצחק היה מגדולי חכמי הדור בוורמייזא, ולאחר מכן עבר לפוזנא. היה רבו המובהק של בן בתו הגאון המהרש"ל הכותב עליו: "לא זכיתי מאמ"ז החסיד מוהר"ר יצחק ז"ל אפילו ככלב המלקק מן היס", ולפעמים היה חותם עצמו: ש"ר יצחק - דהיינו: שילמה ר' יצחק. לדעת כמה מחוקרי הדורות, היה בתחילה אבד"ק קליווא שבאשכנז, ומכאן שמו. חיבר ספרים רבים, ונשרפו בשריפה הגדולה אשר היתה בפוזנא, בשנת רצ"ו. היה יחיד מומחה בבירור נוסחאות התפילה והמנהגים, וחיבר סידור תפילה.

[18] לא ברורה זהותו, ונעלה כאן תמצית מדברי חוקרי הדורות, אם כי מעורבים בהם גם הרבה השערות ללא מקורות מבוססים. לדבריהם היה הגאון רבי קלונימוס קלמן [הברקשטן] מגאוני וגדולי חכמי דורו, ומרביתו של חתנו - המהרש"ל, והוא שימש כאב"ד ור"מ דק"ק אוסטרעהא, וק"ק בריסק, ולאחר מכן עלה לירושלים, והיה לרבה הראשון של עדת האשכנזים בירושלים.

עוד נמסר עליו, שהוא נפגש עם האר"י הקדוש, ושעליו נסובים דברי מרן החיד"א בספרו "מדבר קדמות" המביא מכתבי רבי חיים ויטאל את מה ש"אמר לי מורי האר"י ז"ל, כי שמע מחכם אחד גדול הדור רבינו קלונימוס ז"ל...". [בספר "שלמי חגיגה" מסופר אודותיו, שהעלילו הגויים על היהודים שהרגו נוצרי אחד, וזה היה בשבת קודש, ומפני סכנת נפשות שרצו הגויים לעשות שפטים ביהודים, כתב רבי קלונימוס שם קדוש, והחיה את ההרוג, וגילה שנרצח ע"י הגויים בכדי להעליל על היהודים. לאחר מותו, ציוה שישליכו אבנים על קברו במשך מאה שנה, כדי שיכופר לו על שנאלץ לכתוב בשבת].

[19] גירסא זו, הנוספת, המוסיפה דורות למעלה, מקורה מתוך מגילת יוחסין קדומה, שנעתקה על ידי הגאון רבי אהרן אב"ד דק"ק שידלובצה, ונדפס לראשונה מכתב היד בשלהי הספר "מעלות

נפעי קדם אוצר מגילות יוחסין

כב. רבי יחיאל - בעל "קמני אמנה".

כג. בן רבי שלמה הרופא.

כד. בן רבי יחיאל.

כה. בן רבי שלמה.

כו. בן רבי משה אהרן - רב במדינת אורליינאנס ובק"ק קראקא.

כז. בן רבי יצחק.

כח. מיוצאי חלציו²⁰ של אחד מבני רבי אהרן הרופא.

כט. בן רבי אתדהם/אברהם.

ל. בן רבי יוסי בקונסטאנטינא.

לא. בנו או בן בנו²¹ של רב מניומי גאון.

לב. בן רבי ינאי.

לג. בן רבי יוסי - בעל "לולאות השיר"²².

היוחסין" של הגאון רבי אפרים זלמן מרגליות. מדובר בהעתקה משובשת ביותר, ולפיכך העתקנו ממנה כאן - בנפרד. ואגב, ממגילת היוחסין של ר' יוסף גראנדמאן, שנדפסה בווארשא בשנת תרס"ג, נראה שהגיע לידיו ספר היוחסין הנ"ל בגירסא שונה מההעתקה של ר"א משידלובצה, אולם, כל עוד שלא ראינו בעצמינו את מקורותיו, לא ראינו כל צורך להתייחס לשינויים שבגירסא שלו ואיננו מציינים אותם כאן.

והנה, בספר "אבות עטרה לבנים" מציין את השערת מחבר הספר "תולדות משפחת לוריא", שמגילת ר"א מדשידלובצה היא מגילת היוחסין המוזכרת בספר "סדר הדורות" ערך רבי יוחנן הסנדלר, ושמגילה זו מקורה ממגילת היוחסין שנאבדה לרבי יוחנן ב"ר אהרן לוריא בעל "משיבת נפש", בשנת רנ"ט, במלחמת מקסימיליאן נגד שווייץ הנודע בשם "דער שווייצער קריג", כמסופר בעמוד שאחורי שער שו"ת מהרש"ל מהדורת פיורדא שנת תקכ"ח. ובספר "גדולת שאול" מביא את דברי ר"א ריסער הנ"ל שחותנו הגאון בעל ה"תורת יקותיאל" מהמבורג ראה מגילת יוחסין זו, אך כבר נודע בין החוקרים שלא ניתן לסמוך על דברי רא"ר.

[20] רבי יצחק היה מיוצאי חלציו של אחד מארבעת האחים - בניו של רבי אהרן הרופא, והם: א' - רבי אלעזר גאון - רופא ברומי. ב' - רבי יאשיהו גאון. ג' - רבי שמשון גאון. ד' - רבי אליקים גאון - שהיה אביו של אחד מזקניו של רש"י. והנה, ברוב מגילת היוחסין שהעתיקו ממגילת ר"א משידלובצה, כתבו כאן בטעות שהוא היה "בנו" של אחד מן האחים, וטעות בידם, והנכון כמו שכתבנו, וכפי שיבין מעצמו הקורא הנבון מלשון הכותב שם, שר' יצחק היה "מיוצאי חלציו" בלבד, דהיינו, מצאצאיו - אבל לא בנו ממש. ובזה יתורצו כל התמיהות על מספר הדורות המצומצם למדי, וכך גם מתורצת התמיהה אודות רבנותו של רבי משה אהרן בנו של רבי יצחק ברבנות העיר קראקא, בעוד שאין לנו כלל ידיעה על מגורי יהודים בקראקא לפני תחילת האלף השישי, והרב הראשון בקראקא נתכהן לכאורה רק אחרי שנת רצ"ב.

[21] משהו כאן לא ברור במגילה.

[22] "חיבר ספר "לולאות השיר" על משקולות שירת האזינו. והוא ב.....". בא מארץ ישראל לבלב. מח"ס "לולאות השיר" על שירת האזינו. אם נכון פענוח השם רבי יוסי בן רבי נחמן, אז

נמעי קדם אוצר מגילות יוחסין

לד. בן רבי נחמן²³/יוחנן²⁴.

לה. בן רבי יהושע זמרי²⁵.

לו. בן רבי יוחנן הסנדלר - הנ"ל.

תוספת יוחסין²⁶ - ב: רש"י הקדוש הנ"ל - נכד

לז. רבי אליקים.

לח. בן רבי אהרן הרופא - הנ"ל.

תוספת יוחסין²⁷ - ג: רבי יוחנן הסנדלר הנ"ל, נכדו - דור רביעי - ש

מובא אחד כזה ב'זוהר חדש' [בפסוק 'אלה תולדות השמים']:

[23] במקור כתוב: "יהושע הוליד את יוחנן אל...". ולכן, לכאורה צ"ל יוחנן, אבל בהמשך המגילה כתוב: שר' יוחנן הוליד את רבי יוסי ב"ר נחמן, ואולי נפל כאן טעות וצ"ל: "יהושע הוליד את נחמן אל...". או תיקון אחר: והוא הוליד את רבי יוסי ב"ר יוחנן. והנה, רוב המעתיקים, עשו פשרה: רבי יוסי ב"ר נחמן ב"ר יוחנן. אבל לכאורה, רעיון זה של הכנסת דור נוסף שלא כתוב, זו התחכמות. ומעתה, לא ברור אם זה אכן האמורא רבי יוסי ב"ר נחמן שנזכר בזוהר חדש, כפי שמציין בספר "אבות עטרה לבנים" בשם ספר "תולדות משפחת לוריא".

[24] מצאנו אמורא בשם זה, רבי יוחנן בן יישוע, בירושלמי - יבמות פרק ז סוף הלכה ו, רב יוחנן ורב ישמעאל בני יישוע. [ר"י גראנדמאן, מציין שמו, יוחנן בן אליקים].

[25] יש כותבים יישוע. מי כותב כך?

[26] ע"פ מגילת ר"א משידלובצה הנ"ל.

[27] כאן עלינו לציין - ככל שהדבר נשמע תמוה, שאנו מחוייבים להתייחס במגילות היוחסין ליחוס זה, למרות שכמעט ברור כשמש שזה לא נכון, וקרוב לוודאי שרבי יוחנן הסנדלר כלל לא היה נכדו של רבן גמליאל הזקן. המעיין הישר יבחין מיד שמדובר בטעות מצערת של ר' אריה יהודה לייב היילפרין - נכדו של בעל ה"סדר הדורות", שהעלה את היחוס הלזה לראשונה, וללא כל מקור כמובן. הוא כותב זאת לראשונה בשנת תקכ"ו, בשער הספר "ים של שלמה" למסכת קידושין, ואח"כ הוא חוזר על כך בשער הספר "סדר הדורות" שהוציא לאור במהדורה שניה בשנת תקכ"ט, והוא מציין זאת שוב בהקדמתו שם, ומשם נפוץ הדבר על פני כל הארץ. גם החיד"א ב"שם הגדולים" מציין את היחוס הלזה שנתפרסם ביותר, והוא מציין שהמקור הוא על פי שער ה"ים של שלמה" בלבד, וללא כל מקור אחר.

יחוס מחודש ומשובש זה נכנס כל כך חזק לספרי היוחסין, עד שכבר כמעט לא ניתן להכחיש את זה. אבל כאמור, אין לזה שום מקור של ממש. וחושב לציין, שבספר "גדולת שאול" שנדפס כעבור כתשעים שנה, בשנת תרי"ד, כבר "מצא" לו המחבר מקור קדום, והוא ב"כתבי מ' אליעזר ריסער", חתנו של הגאון רבי רפאל כ"ץ בעל ה"תורת יקותיאל" מהמבורג, המספר זאת בשם חמיו הגאון הנ"ל, שהוא ראה זאת בכתב יוחסין של רבי שלמה לוריא רופא מלובלין. אלא שהמעין בכל סיפוריו בשם חותנו המובאים בשמו ב"גדולת שאול" הנ"ל, יווכח מיד שאסור להסתמך על מקור בלתי נאמן זה כלל וכלל.

למעשה, אין לנו כל מושג לעת עתה כיצד נפל ריא"ל היילפרין הנ"ל בשיבוש מוזר זה, אם כי ניתן

נמעי קדם אוצר מגילות יוחסין

לט. רבן גמליאל הנשיא - הזקן.

מ. בן רבי שמעון הנשיא - השני.

מא. בן הלל הנשיא - הזקן - הבבלי.

מב. משבט בנימין בן יעקב²⁸.

הלל הזקן הנ"ל, מגזע

מג. שפטיה.

מד. בן דוד מלך ישראל.

להעלות השערות רבות בדבר, ואפילו רעיונות מקוריות ביותר, אבל אלו לא יוסיפו לנו מאומה, מאחר שככלות הכל המסקנא תישאר כפי שהיא, שאין לנו כל מקור ליחוס מחודש ומשובש זה. [אולי הדבר נשתרבו לו מדברי ה"סדר הדורות" הכותב אודות רבי יוחנן הסנדלר ש"ממנו יצא רבינו הקדוש", והוא ראה כאן את רבי יהודה הנשיא מחבר המשנה - זה שהיה דור רביעי לרבן גמליאל הזקן, בעוד שמן ההמשך רואים בבירור שהוא מתכוון ל"רבינו הקדוש רבי שלמה יצחקי"... ואולי הוא ראה את מי שציין את המילים "דור ל"ג" על היחוס של רש"י לרבי יוחנן הסנדלר, והוא פיענח זאת בטעות כנוטריקון: דור רביעי לרבן גמליאל...].

[ואגב, המקום הראשון שאנו מוצאים שם את מספר הדורות הנ"ל: דור ל"ג, גם הוא ב"כתבי מ' אליעזר ריסער" הנ"ל, וכפי שנדפס לראשונה בספר "גדולת שאול" הנ"ל, כך שגם על זה לא ניתן להסתמך יתר על המידה. אם כי בעצם הרעיון, הרי שמדובר בסך הכל בחשבון ברור והגייוני למדי, שכן, בתוך תשע מאות השנים המפרידים בין שנת פטירתו של רבי יוחנן הסנדלר ועד שנת לידתו של רש"י הקדוש, נוח לנו לכלכל ל"ג דורות, שבהם ילד כל אחד מהם את בן הדור הבא בשנת הכ"ו-כ"ז לימי חייו].

[28] מסקנת הגמרא במסכת כתובות דף ס"ב ע"ב. וראה בספר הקבלה להראב"ד, לאחר שהוא מציין את סדר הדורות של צאצאי מלכי בית דוד המלך ע"ה, בלשון הפסוק: "יהויכין בנו, שאלתיאל בנו, זרובבל בנו, משולם בנו, חנניה בנו, עובדיהו בנו, ברכיה בנו, חסדיהו בנו, ישעיהו בנו, שכניה בנו, שמעיה בנו, נעריהו בנו, חזקיהו בנו", הוא מוסיף על כך: "ואומרים, כי אחי חזקיהו בן נעריהו, היה הלל", ובשינוי מעט - בהקדמת הספר "ברית מנוחה": "הלל זה נעריהו מבני דוד מזרע המלוכה שנמצא בדברי הימים". ברם, כבר קבע המאירי בפתיחתו למסכת אבות: "הלל זה היה מבני שפטיה בן אביטל, אלא שלא היה כן אלא מצד האם וכו', שהיה לאחד מקדומי משפחתו אשה מבני שפטיה בן אביטל, אבל מצד אביו היה משבט בנימין", והוא כמסקנת הגמרא לעיל, בבירור יחוסו של רבינו הקדוש שהיה דור שביעי, בן אחר בן, להלל הנשיא.